

Què funciona en educació?

JORNADA: QUÈ FUNCIONA EN EDUCACIÓ?

**El com, el què i el per a què de l'avaluació de
l'alumnat: evidències i propostes**

14 de maig de 2018
#EduEvidències

Dossier de premsa

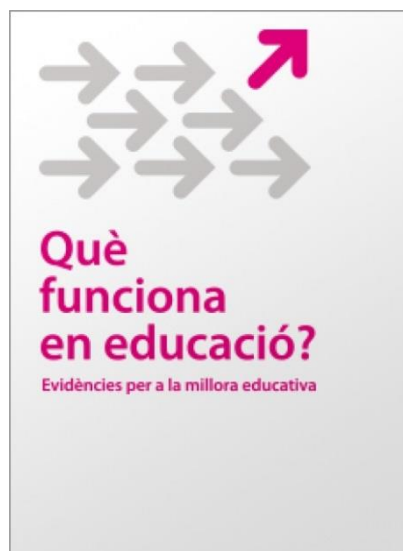
ÍNDEX

	PÀG.
1. OBJECTIUS DE LA JORNADA	3
1.1 Presentació i propòsit	3
1.2 Context	3
1.3 Objectius i públic	4
2. SESSIÓ PLENÀRIA	5
2.1 Evidències sobre l'avaluació de l'alumnat: és l'avaluació un mecanisme de millora del rendiment escolar?	5
2.2 Ponència central. Com integrar les avaluacions formatives i sumatives dins un mateix sistema d'avaluació de l'alumnat?	7
3. ESPAIS DE DEBAT	9
3.1. Avaluar per aprendre: experiències i reflexions	9
3.2. Les proves externes: més enllà de l'avaluació diagnòstica	10
3.3. El futur de l'avaluació	10
4. PROGRAMA	11
5. IVÀLUA	12
5.1 Per què és important l'avaluació de polítiques públiques?	12
5.2 Beneficis de l'avaluació de polítiques públiques	13
6. FUNDACIÓ JAUME BOFILL	14

1. OBJECTIUS DE LA JORNADA

1.1 Presentació i propòsit

La jornada "El com, el què i el per a què de l'avaluació de l'alumnat: evidències i propostes", pretén respondre a la qüestió de com ha de ser l'avaluació de l'alumnat als centres educatius perquè contribueixi de forma més efectiva al seu aprenentatge. La jornada acollirà dues ponències i diversos espais de debat i presentació de bones pràctiques al voltant d'aquests temes. Aquesta iniciativa s'emmarca dins el projecte "**Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa**", que recull i fa difusió de l'evidència científica més rigorosa amb l'objectiu de millorar els programes i la política educativa del nostre país.

1.2 Context

En el context educatiu d'avui en dia, **l'avaluació dels aprenentatges de l'alumnat és una peça central**. D'entrada, ho és si tenim en compte les implicacions que es deriven de l'obtenció de determinades qualificacions, titulacions i/o acreditacions per als alumnes. De fet, sovint associem l'avaluació de l'alumnat a la valoració que el professorat fa dels seus nivells competencials al final d'un curs, un semestre o una unitat didàctica, ja sigui a través de proves escrites, exàmens orals, treballs individuals o activitats grupals, entre d'altres instruments. Sempre des d'un plantejament **qualificador i finalista**.

Tanmateix, fa temps que des de diferents corrents pedagògics s'aposta per un altre tipus d'avaluació. Es parla aleshores d'avaluació contínua, de coavaluació i autoavaluació, d'avaluació facilitadora i autoreferenciada o, més genèricament, o d'**avaluació formativa**. Rere aquests replantejaments es troba la voluntat de fer de l'avaluació i el **feedback un recurs per al progrés i la millora dels aprenentatges**. I és en aquest context que s'elaboren (o reelaboren) metodologies i eines d'avaluació i regulació com les rúbriques, els portafolis o les bases d'orientació.

A més, a un nivell macro, els sistemes educatius s'han dotat d'eines d'**avaluació estandarditzada**, amb un objectiu de rendició de comptes o de seguiment dels resultats per centres. Ens referim a instruments com les proves de competències bàsiques o les proves PISA.

A ningú se li escapa, però, que totes aquestes altres funcions, usos i instruments avaluatius estan actualment cridats a conuiu en el dia a dia de les escoles i la pràctica docent. Per això, la majoria de sistemes educatius aspiren a alinear aquests diversos tipus d'avaluació amb l'objectiu de **fer de l'avaluació un instrument eficient i eficaç per a la millora de l'aprenentatge dels alumnes**.

1.3 Objectius i públic

Aquesta jornada té per objectiu respondre a preguntes sobre les formes d'avaluació de l'alumnat més adequades, tant des d'un punt de vista de política educativa com de centre educatiu.

Com es poden complementar els diversos tipus d'avaluació? Com es poden alinear amb un objectiu de millora dels aprenentatges? I amb un objectiu de rendició de comptes? Quines avaluacions funcionen millor per valorar i estimular els diferents tipus de competències (cognitives, socioemocionals, metacognitives)? Pot l'avaluació diagnòstica estandarditzada alimentar l'avaluació formativa, i viceversa?

A més, volem fer-ho des de la perspectiva del plantejament sobre "Què funciona?", cercant **respostes basades en evidències rigoroses**.

La jornada s'adreça a totes aquelles persones i institucions vinculades al món educatiu i/o interessades a conèixer els límits i les potencialitats de les diferents formes d'avaluació de l'alumnat: administració educativa, equips directius i docents dels centres educatius, AMPA i estudiants, recercadors i recercadores, etc.

2. SESSIÓ PLENÀRIA

2.1. Evidències sobre l'avaluació de l'alumnat: és l'avaluació un mecanisme de millora del rendiment escolar?

Sheila González Motos presentarà l'article "**És l'avaluació un mecanisme de millora del rendiment escolar?**", del qual és autora. Es tracta de l'opuscle número 9 de la col·lecció "**Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa**".

L'avaluació ha estat tradicionalment entesa com la valoració que el professorat fa sobre els aprenentatges del seu alumnat al final d'un període. Els diferents corrents pedagògics, no obstant, hi han anat incorporant nous elements, tot convertint l'avaluació en quelcom més complex: aquesta no sempre es produeix al final d'un període sinó que pot ser també inicial (diagnosi) o de progrés (contínua); no sempre la realitza el professorat sinó que també pot recaure en els companys i companyes (coavaluació) o en organismes externs a l'escola (proves de competències bàsiques, PISA...) i, fins i tot, en el propi alumne (autoavaluació); i, el més important, l'avaluació deixa de ser un instrument finalista (atorgament d'una nota) i es converteix en un recurs d'aprenentatge més.

Però, serveix l'avaluació per millorar el rendiment escolar de l'alumnat? Com ha de ser aquesta avaluació per aconseguir aquest objectiu?

S'ha escrit molt sobre aquest tema però **són pocs els estudis rigorosos que permeten assenyalar una clara línia d'intervenció en matèria avaluadora**. La qualitat de l'evidència és, en general, baixa i les conclusions a què arriben no són unívokes. Malgrat això, algunes recerques aporten **dades i reflexions interessants** per al tema que ens ocupa.

Conclusions principals de la revisió

- La simple verificació (correcte/incorrecte) o les dinàmiques de premis i càstigs són instruments de poc impacte sobre el rendiment de l'alumnat. L'assignació de notes redueix el potencial efecte formatiu de l'avaluació.
- Acompanyar la correcció d'un feedback facilitador, l'autoavaluació per part dels alumnes o l'avaluació entre companys es configuren com a opció d'interès per a la millora del rendiment.
- Hi ha impactes clarament diferencials segons el perfil de l'alumnat. Així, mentre que l'alumnat de baix rendiment es beneficia de sistemes de retorn formatiu més complexos i més immediats, aquell més avançat obté millors resultats amb feedbacks més simples i realitzats en diferit.
- En conjunt, l'alumnat més vulnerable - per capacitats o per classe social- sembla mostrar una millora del seu rendiment escolar més clara a partir de l'aplicació d'instruments d'avaluació formativa, especialment quan aquesta s'adapta a les seves característiques.

Sheila González Motos

Sheila González Motos es Doctora en Ciències Polítiques i Transformació Social (UAB). Actualment és investigadora postdoctoral i professora en el Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i col·laboradora docent de la Universitat Oberta de Catalunya. **La seva recerca s'ha centrat en l'àmbit de l'educació i la immigració, amb especial interès en temes de desigualtats socials.** Compta amb una llarga experiència en la recerca acadèmica, així com en el treball d'assessoria en l'àmbit de la política educativa. És també autora de diverses publicacions d'àmbit nacional i internacional sobre qüestions socioeducatives.

2.2. Ponència central. Com integrar les avaluacions formatives i sumatives dins un mateix sistema d'avaluació de l'alumnat?

Janet Looney ofereix la **conferència central** i posteriorment participa en el diàleg sobre el **futur de l'avaluació de l'alumnat** que tanca la jornada.

A la conferència central, Looney ens parlarà d'una de les ambicions de la majoria de sistemes educatius: aconseguir que els sistemes d'avaluació externa que serveixen per fer un seguiment del sistema educatiu siguin també útils per dissenyar com ha de ser l'ensenyament i l'aprenentatge a les aules i que, alhora, l'avaluació que es faci a les aules pugui servir per prendre decisions al nivell de política pública. Looney parlarà, per tant, de **com integrar l'avaluació sumativa i l'avaluació formativa**.

Avui en dia, hi ha diversos **obstacles tècnics** per assolir aquesta integració:

- D'una banda, les avaluacions a gran escala no capturen competències de l'alumnat com la resolució de problemes, el raonament o el treball en equip. Aquestes avaluacions tampoc ofereixen informació suficient com per diagnosticar amb detall les dificultats de l'alumnat.
- El feedback de les avaluacions a gran escala sovint arriba massa tard a les escoles, de manera que es redueix el seu potencial a l'hora d'aprofitar-lo per a l'aprenentatge dels alumnes.
- Si bé l'avaluació estandarditzada pot ajudar a focalitzar l'atenció del professorat en l'assoliment d'aquelles competències que s'avaluen, hi ha evidència que indica que pot produir l'efecte de reduir allò que s'ensenyava per ajustar-se únicament a l'examen (*teaching to the test*), de manera que els resultats no reflecteixin realment el progrés de l'alumnat.
- Una avaluació formativa efectiva requereix la capacitat d'explorar allò que els alumnes no entenen bé, de reaccionar mentre s'està duent a terme el procés d'aprenentatge i d'ajudar els alumnes a desenvolupar les seves habilitats per autoavaluar-se.

Claus per a avançar cap a una major integració de l'avaluació sumativa i l'avaluació formativa

- Enfortir el rol del professorat en els processos d'avaluació.
- Aprofitar els avenços de les ciències cognitives per millorar la qualitat de l'avaluació formativa i sumativa.
- Desenvolupar avaluacions diagnòstiques complementàries per alumnes amb nivells baixos, que permetin identificar dificultats d'aprenentatge específiques.
- Administrar les proves d'avaluació estandarditzada que tenen per objectiu fer seguiment únicament a una mostra de l'alumnat, i no a tot el conjunt.
- Donar suport a la recerca i la desenvolupament de mètodes d'avaluació basats en les TIC.

Janet Looney

Janet Looney és la directora del European Institute of Education and Social Policy (EIESP), amb seu a París, i editora adjunta del European Journal of Education, publicat per Wiley-Blackwell. A través de l'institut i d'aquesta revista, la seva activitat s'ha centrat en identificar, desenvolupar i compartir eines efectives en l'àmbit de la política educativa, i donar suport als gestors públics i professionals de l'educació i en la implementació de reformes.

Ha treballat més específicament en àrees com l'avaluació de l'alumnat, les competències clau i objectius d'aprenentatge, l'aprenentatge formal i no formal, la millora dels centres educatius i la qualitat del professorat.

3. ESPAIS DE DEBAT

La jornada inclou tres espais de debat i reflexió al voltant dels temes que s'exposen a continuació.

3.1. Taula de debat 1. Avaluar per aprendre: experiències i reflexions

Aquesta sessió estarà conduïda per **Mònica Nadal**, Sociòloga i Directora de Recerca de la Fundació Jaume Bofill.

Neus Sanmartí, Catedràtica i professora emèrita de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Experta en avaluació formativa, exposarà els reptes que tenen els centres educatius per avançar cap a sistemes d'avaluació formativa efectius i les condicions que calen per superar aquests obstacles.

Àngel Domingo, Subdirecció general d'Innovació, Formació i Orientació del Departament d'Ensenyament. Partint de l'experiència de la Xarxa de Competències Bàsiques, iniciativa del Departament d'Ensenyament, parlarà de la implementació d'experiències d'avaluació formativa als centres educatius de Catalunya i de l'avaluació de competències no cognitives.

Sergi del Moral, Cap d'estudis de l'Institut Escola Les Vinyes, explicarà de quina manera les famílies poden esdevenir un actor rellevant de l'avaluació formativa, partint de l'experiència d'implicació de les famílies en aquest centre.

Jaume Feliu, Cap d'estudis de l'Institut Salas i Xandri i desenvolupador de l'eina **CoRubrics**, donarà a conèixer aquesta eina per a la coavaluació a través de rúbriques i parlarà del seu potencial per afavorir l'aprenentatge del conjunt de l'alumnat. A més, reflexionarà sobre el paper que poden tenir les TIC en l'avaluació formativa i de les dificultats i oportunitats dels centres per incorporar aquestes eines.

3.2. Taula de debat 2. Les proves externes: més enllà de l'avaluació diagnòstica

Aquesta sessió estarà conduïda per **Miquel Àngel Alegre**, Doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, cap de projectes de la Fundació Jaume Bofill.

Joan Mateo, **President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu**, reflexionarà sobre les possibles fórmules per fer que les proves externes o estandarditzades que gestiona aquest organisme proporcionin informació útil i significativa per als centres educatius, de manera que aquests puguin aprofitar-la per a repensar les seves pràctiques docents.

Xavier Chavarria, **Inspector en cap d'educació de Barcelona**, parlarà sobre el valor diagnòstic de les proves estandarditzades i les decisions que permeten prendre en el marc del procés d'acompanyament i supervisió dels centres que es duu a terme des de la Inspecció. També abordarà la qüestió d'aquelles competències rellevants que actualment queden fora de les proves.

Raquel Garcia i Miquel Chaneco, **Directora i Cap d'Estudis de l'Escola Joaquim Ruyra** de L'Hospitalet de Llobregat, una escola de complexitat elevada que obté resultats molt positius en les proves de competències estandarditzades. Exposaran de quina manera integren aquestes proves en els processos i objectius d'ensenyament-aprenentatge i fins a quin punt el seu model es pot estendre a d'altres centres.

Xavier Bonal, **professor del departament de Sociologia de la UAB i especialista en sociologia de l'educació i política educativa**, tractarà de quina manera la recerca acadèmica basada en les dades de proves estandarditzades pot donar respostes útils i rellevants per als centres i el professorat.

3.3 Diàleg final: El futur de l'avaluació

Xavier Chavarria, **Inspector en cap d'educació de Barcelona**, conversarà amb **Janet Looney**, encarregada de la ponència central d'aquest acte, sobre les claus que han de permetre al sistema i als centres educatius catalans alinear enfocaments i mètodes d'avaluació, d'una banda, i objectius d'aprenentatge, de l'altra.

4. PROGRAMA

Hora	Sessió	Continguts
08:30-09:00	Acreditacions	
09:00h-09:30h	Obertura	Marc Balaguer, Director de l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques Ismael Palacín, Director de la Fundació Jaume Bofill
09:30h-11:00h	Presentacions <i>El com, el què i el per a què de l'avaluació de l'alumnat</i> Presenta: Núria Comas	<ul style="list-style-type: none"> El feedback formatiu: quines estratègies són més efectives, per a què i per a qui? Sheila González Motos, recercadora de la Universitat Autònoma de Barcelona Com integrar les avaluacions formatives i sumatives dins un mateix sistema d'avaluació de l'alumnat? Janet Looney, directora del European Institute of Education and Social Policy
11:00h-11:30h	Pausa – cafè	
11:30h-13:00h	Taula de debat 1 <i>Avaluar per aprendre: experiències i reflexions</i> Modera: Mònica Nadal	<ul style="list-style-type: none"> Neus Sanmartí, Universitat Autònoma de Barcelona Instruments de regulació i feedback qualitatiu Àngel Domingo, Subdirector general d'Innovació, Formació i Orientació, Departament d'Ensenyament Xarxa de Competències Bàsiques i avaluació Sergi del Moral, Cap d'estudis de l'Institut Escola Les Vinyes La implicació de les famílies en l'avaluació formativa Jaume Feliu, Cap d'estudis de l'Institut Salas i Xandri Les TIC i l'avaluació formativa
	Taula de debat 2 <i>Les proves externes: més enllà de l'avaluació diagnòstica</i> Modera: Miquel Àngel Alegre	<ul style="list-style-type: none"> Joan Mateo, President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu Com apropar l'avaluació diagnòstica a l'avaluació formativa, i viceversa Xavier Chavarria, Inspector en cap de Barcelona Limitacions i potencialitats de les proves diagnòstiques per a la millora dels aprenentatges Raquel Garcia, Directora de l'Escola Joaquim Ruyra Miquel Charneco, Cap d'estudis de l'Escola Joaquim Ruyra Com afrontar i utilitzar les proves diagnòstiques en un sentit formatiu Xavier Bonal, Universitat Autònoma de Barcelona Què pot aportar la recerca amb dades estandarditzades a la millora dels centres i del sistema?
13:00h-13:45h	Diàleg <i>El futur de l'avaluació</i>	<ul style="list-style-type: none"> Xavier Chavarria, Inspector en cap de Barcelona Janet Looney, directora del European Institute of Education and Social Policy
13:45h-14:00h	Cloenda	Joan Mateo, President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu Frederic Udina, President del Consell Rector de l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

5. IVÀLUA

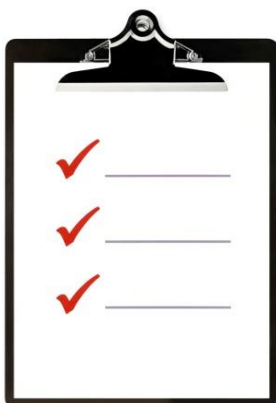
Ivàlua (www.ivalua.cat) és un **consorci públic** que té per missió la promoció de l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya. Formen part del consorci les Administracions, autonòmica i local, les universitats catalanes i els agents socials:

- La Generalitat de Catalunya, a través del Departament d'Economia i Coneixement.
- La Diputació de Barcelona.
- La Universitat Pompeu Fabra.
- El Consell Interuniversitari de Catalunya.
- El Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya.

La institució es va constituir formalment l'any 2006 i va iniciar les seves activitats l'any 2008. Ivàlua promou l'avaluació com un procés dinàmic orientat a generar evidències sobre l'efectivitat de les polítiques i programes públics, que serveixin de base per a la innovació i la millora continuada. Així, es tracta d'aconseguir que l'avaluació s'incorpori a l'actuació habitual de les administracions públiques i d'entitats del tercer sector. I, que aquesta avaluació es realitzi de forma sistemàtica i rigorosa i que els seus resultats s'utilitzin de forma efectiva i verificable, per part dels càrrecs electes, directius i gestors dels programes.

“Les avaluacions han de contribuir al debat públic sobre les solucions més efectives i eficients pels problemes socials”

5.1. Per què és important l'avaluació de polítiques públiques?

És important avaluar per **generar coneixement útil** per a la presa de decisions sobre el funcionament i resultats de les polítiques públiques. També és necessari **millorar l'eficàcia de l'acció de govern i del tercer sector social**, promovent dissenys de polítiques i programes de més qualitat i el seguiment sistemàtic dels seus resultats i impactes.

Així mateix, Ivàlua aposta per millorar l'eficiència de l'acció de govern i del tercer sector social, mitjançant la mesura sistemàtica de la **relació entre recursos i resultats** de polítiques i programes. I, finalment, l'entitat recorda que avaluar facilita el **rendiment de comptes del sector públic i del tercer sector** envers la ciutadania.

5.2. Beneficis de l'avaluació de polítiques públiques

Pels responsables del sector públic i tercer sector

L'avaluació permet millorar la qualitat de polítiques i programes perquè posa a disposició dels seus responsables informació rigorosa sobre:

- Els problemes socials que fan necessària una intervenció.
- Les diferents alternatives que es poden prendre en consideració a l'hora d'abordar diferents programes i polítiques. Quina alternativa és millor?
- La bondat del disseny estratègic i operatiu de les actuacions que es posin en marxa.
- El funcionament, resultats i possibles desviacions en la provisió de serveis o l'execució de les actuacions en curs.
- El grau de cobertura amb relació a la població diana prevista.
- Els efectes o impactes atribuïbles a la política o programa.
- La relació entre els efectes o impactes assolits i els recursos emprats.

Per a la ciutadania

La difusió dels resultats de l'avaluació permet una més gran **transparència en l'acció de govern** i una major responsabilització i rendiment de comptes per part dels poders públics davant la ciutadania.

Permet, d'aquesta manera, una **participació informada** de la ciutadania en els afers públics.

6. FUNDACIÓ JAUME BOFILL

La **Fundació Jaume Bofill** és una fundació cultural privada creada l'any 1969. Des d'aleshores, les actuacions que duu a terme promouen el coneixement de la societat catalana, el debat de les noves idees i propostes per avançar cap a una major justícia social, i l'actuació de persones i col·lectius diversos que també busquin la transformació i el canvi social.

S'actua amb llibertat i amb plena independència en relació amb les administracions públiques, els partits polítics, les confessions religioses i els agents socials i econòmics. La Fundació Jaume Bofill, d'acord amb el mandat dels seus fundadors, no defuig cap de les qüestions que poden contribuir a bastir una societat més justa i democràtica. Des de l'any 2009, la Fundació Jaume Bofill centra el conjunt de la seva activitat al voltant de l'educació i el seu context social.

Tant els ponents com els responsables del projecte estaran disponibles per a entrevistes. En cas de necessitar imatges de l'acte preguem ens ho confirmeu per e-mail. Per tal de concertar entrevistes i/o d'altres continguts cal contactar amb:

Núria Comas – 93 554 53 00 – nuria.comas@ivalua.cat
Miquel Àngel Alegre – 93 458 87 00 - malegre@fbofill.cat

Més informació:
www.ivalua.cat
www.fbofill.cat

#EduEvidències